
Ю. Л. БОШИЦЬКИЙ

Юрій Ладиславович Бошицький, ректор Київського університету права НАН України, професор, заслужений юрист України, заступник голови Союзу юристів України, відповідальний секретар комісії Конституційної асамблеї з питань прав, свобод та обов'язків людини і громадянина

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА НАН УКРАЇНИ
У 2013–2014 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ:
КРЕАТИВНІ ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

В умовах реформування освіти в Україні і переведення її на засади Болонської декларації виникає потреба у глибокому осмисленні досягнень та прорахунків, світового досвіду і тих нових обставин, що розгортаються в сучасному світі, для усвідомлення й актуалізації мети, завдань і засобів їхнього досягнення вищими навчальними закладами, які здійснюють підготовку юристів. Нині надзвичайно актуальною є проблема перебудови існуючої системи підготовки правників, яка назріла на сучасному етапі розбудови української держави, запровадження правових і ринкових реформ.

Традиційні завдання Київського університету права НАН України (далі – КУП НАНУ) полягають насамперед у тому, щоб дати студентам повноцінні юридичні знання з навчальних дисциплін, прищепити навички умілого застосування теоретичних положень під час практичної діяльності, сформувати у них переконаність у тому, що із закінченням навчального закладу не закінчується процес пізнання, і лише безперервне удосконалення своїх знань, збагачення їх досягненнями теорії та практики – ключ до успіху в діяльності кожного юриста.

У КУП НАНУ навчання студентів орієнтовано на формування освіченої, гармонійно розвиненої молоді людини, яка здатна постійно оновлювати свої фахові знання. Для забезпечення цієї мети нами широко використовуються сучасні надбання в сфері вітчизняної і європейської освіти, впроваджуються новітні інформаційні технології навчання, креативні педагогічні та науково-методичні досягнення. Ми постійно удосконалюємо форми й методи своєї роботи, поліпшуємо умови праці наших співробітників та студентів.

Використання інноваційних методів навчання – вимога сьогодення. Сучасний КУП НАНУ живе в якісно нових умовах, у світі новітніх інформаційних та комп'ютерних технологій. Більшість наших студентів розуміють і відчувають вплив нового електронного середовища. Використання інформаційних технологій у житті Університету, зокрема у навчальному процесі, дає змогу підвищити якість підготовки та викладання навчального матеріалу, створити викладачу додаткові можливості для побудови індивідуальних «освітніх траєкторій» студентів.

Упродовж тривалого часу у Київському університеті права НАН України вдало використовуються новітні технології при підготовці фахівців-юристів. У 2007 р. нами впроваджено майстер-класи у сфері юриспруденції як сучасної інноваційної форми навчання студентів. До їх проведення запрошуються найкращі вітчизняні та іноземні фахівці різних галузей права, авторитетні юристи-практики. Тільки упродовж цього навчального року студенти мали змогу прослухати майстер-класи як вітчизняних, так і авторитетних вчених зі США, Австрії, Португалії, Бельгії, Франції, Угорщини, Німеччини, Швейцарії, Іспанії, Словаччини, Болгарії, Росії, Молдови тощо.

Одним із новітніх завдань на 2013 р. стало створення мультимедійних аудиторій для упродовження інноваційних комп'ютерних технологій, які відповідають викликам сучасного інформаційного суспільства і забезпечують високий рівень якості юридичної освіти. Використання комп'ютерів для контролю знань дає змогу підвищити ефективність навчального процесу. Інший напрям використання інформаційних технологій пов'язаний з можливістю використання мережі для здійснення віртуальних занять з різних галузей права, можливістю спостерігати за проведенням судових засідань та в режимі он-лайн спілкуватися з викладачами

інших університетів як в Україні, так і за кордоном, проведення он-лайн майстер-класів видатних вітчизняних та зарубіжних науковців як у самому Університеті, так і за його межами, наукових конференцій з трансляцією у мережі Університету та світовій мережі Інтернет. У лекційних аудиторіях, читальних залах бібліотеки підключено Wi-Fi, що дає можливість студентам отримувати доступ до нормативно-правової бази через мережу Інтернет, у тому числі під час занять.

В Університеті широко використовується електронна (дистанційна) форма навчання, яку часто називають «освітою протягом усього життя» через те, що більшість тих, хто навчається, – дорослі люди. Багато з них вже має вищу освіту, проте через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності у багатьох виникає потреба швидко і якісно засвоїти нові знання й набути навички роботи. Електронна форма навчання та доступ до освітніх ресурсів Університету реалізується через освітній веб-портал, на якому розміщено віртуальне навчальне середовище.

Інтеграція теоретичних знань та практики

Практичну націленість теоретичної підготовки забезпечують передусім практичні заняття, на яких студенти мають можливість вирішувати тести, розв'язувати задачі, моделювати судові процеси тощо. Також студенти проходять навчальну й виробничу практики, починаючи з 2-го курсу – у місцевих держадміністраціях, 3-го курсу – в органах юстиції і 4-го курсу – в органах судової системи України. Це надає їм необхідні практичні навички. Фактично Університет забезпечує місцем проходження практики усіх студентів. Ті з них, хто зарекомендував себе на практиці, починають працювати з 3–4-го курсу.

Покращує навчальну практику студентів старших курсів і діяльність юридичної клініки «Фенікс», яка була створена у 2007 році. Її головними напрямками роботи є надання безоплатної правової допомоги мало-забезпеченим верствам населення з різних галузей права.

Враховуючи плідну роботу в Союзі юристів України, з 2012/2013 навчального року кращі студенти, які на високому рівні володіють іноземною мовою, проходять практику у цій організації, з можливістю подальшого працевлаштування. Крім того, студенти факультету міжнародних відносин матимуть змогу пройти стажування в муніципалітеті міста Кехнец (Словаччина). Цю можливість гарантував староста міста Йозеф Конколі, доктор права, який є Почесним доктором «HONORIS CAUSA» Київського університету права НАН України.

За роки існування університету підготовлено висококваліфікованих фахівців з права, які працюють у державних органах, органах місцевого самоврядування, в судах, прокуратурі, надають адвокатські та нотаріальні послуги, працюють юрисконсультами в приватних фірмах, установах, громадських об'єднаннях, надають юридичну допомогу населенню, впроваджують у життя принципи справедливості та поваги до особи.

Науково-дослідна діяльність університету як пріоритетний напрям діяльності вузу

Науково-дослідна робота Київського університету права НАН України є невід'ємною складовою діяльності університету, що спрямована на задоволення потреб навчально-виховного процесу і здійснюється з метою інтеграції наукової, навчальної й виробничої діяльності в системі вищої юридичної освіти. Починаючи з 2010 р. Університет щорічно проводить шість міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій: «Наукові читання, присвячені пам'яті В. М. Корецького», «Сучасні проблеми правової системи України», «Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку», «Європейська юридична освіта і наука: студентський вимір», «Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні», «Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії». Три останні проходять на базі наших відокремлених підрозділів у Рівному та Ужгороді – у Рівненському й Ужгородському інститутах відповідно.

З метою активізації дослідницького потенціалу університету, об'єднання науковців у творче співтовариство та для регулярного обміну науковою інформацією і визначення перспективних напрямів наукових досліджень в КУП НАНУ сформовано науково-дослідні центри і лабораторії: центр політологічних, гуманітарних та прикладних досліджень, науково-дослідна лабораторія з права біоетики та медичного права, сектори: права інтелектуальної власності та екологічного права, кожний із яких має власну історію й наукові здобутки. Наприкінці 2012 р. в університеті створено сектор міжнародного морського права.

Водночас упродовж останніх трьох років Університет спільно з партнерами виступає співорганізатором конференції, яка проводиться у Словаччині та Угорщині. У жовтні 2012 р. на базі нашого університету, спільно із Асоціацією юристів Росії, Асоціацією юридичних вузів Російської Федерації було проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Современные парадигмы юридической компаративистики в аспекте развития национальных правовых систем». Новостворений сектор міжнародного морського права став ініціатором та організатором проведення 11 грудня 2012 р. міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародно-правові проблеми сучасного торговельного мореплавства».

Для підвищення заінтересованості майбутніх студентів до юридичної освіти та науки, сприяння розвитку громадянського суспільства через залучення молоді до обговорення найбільш актуальних питань сьогодні нами проведено Всеукраїнський конкурс наукових робіт ім. В. М. Корецького для учнів 11-х класів «Права людини в сучасному світі: погляд молоді».

Креативним досягненням вузу вважаю підготовку циклу довідково-енциклопедичної літератури, а саме малих енциклопедій. Так, уже побачили світ: «Мала енциклопедія права інтелектуальної власності» (2009), «Мала енциклопедія теорії держави і права» (2010, 2012), «Мала енциклопедія приватного права» (2011),

«Мала енциклопедія міжнародної безпеки» (2012), «Мала енциклопедія кримінального права» (2012), «Мала енциклопедія конституційного права» (2012), «Мала енциклопедія міжнародного права» (2013). Наразі готується до друку «Мала енциклопедія господарського права».

У квітні 2012 р. за якісну видавничу діяльність КУП НАНУ виборов Гран-прі у номінації «Видання підручників та навчальних посібників нового покоління профільних вищих навчальних закладів» на Міжнародній виставці «Освіта і кар'єра-2012».

Сучасні підходи до розбудови науково-навчальної бібліотеки

Гордістю КУП НАНУ є власна сучасна бібліотека, основним багатством якої є її фонди, що за 18 років з декількох десятків примірників збільшились до понад 130 тис. друкованих видань та понад 2 тис. найменувань електронних документів і являють собою одне з найсучасніших університетських зібрань юридичної літератури. Велике наукове значення має 17-тисячний фонд періодичних видань та наукових збірників, в якому зберігаються не лише вітчизняні видання юридичного спрямування, а й фундаментальні зарубіжні правові журнали.

Інновацією діяльності університетської бібліотеки є широке використання електронного каталогу, який налічує понад 30 тис. бібліографічних записів, а також впровадження цифрових підручників, що стали для студентів і викладачів таким же легкодоступним та простим у використанні джерелом інформації, як звичайна книга. Сучасні інформаційні технології, вдале комплектування фондів надає нові можливості для розвитку бібліотеки, піднімає її роботу на більш високий рівень, дає змогу забезпечити інформацією важливі напрями діяльності університету, навчальних дисциплін, організацію самостійної роботи студентів та науково-дослідної діяльності викладачів.

Університетом видається «Часопис Київського університету права», який внесено до переліку фахових видань у галузі юриспруденції. У ньому запроваджено рубрику «Студентська трибуна», де учасники студентського наукового товариства мають можливість представити науковій громадськості свої творчі пошуки.

Для поширення серед студентів, аспірантів та викладачів університету новин із наукових і студентських сфер, з метою інформування про заходи та нові видання Університету, про новини в сфері юриспруденції, а також мистецтва, літератури, класичної музики та бібліотечних надходжень, у 2009 р. засновано університетський інформаційно-аналітичний вісник «КУП (калейдоскоп університетських подій)».

Стратегічний напрям розбудови університету – удосконалення можливостей міжнародного співробітництва

З метою розробки та впровадження стратегії міжнародної діяльності Університету, розширення та поглиблення закордонних контактів, сприяння розвитку міжнародного співробітництва у сфері освіти й науки, а також оптимізації пошуку грантів та програм фінансування університетом активно здійснюється міжнародна освітня та наукова діяльність. У рамках міжнародних зв'язків укладаються угоди про співпрацю, основними положеннями яких є обмін науковим досвідом, здійснення студентських обмінів, спільна дослідницька діяльність, обмін науковою літературою тощо.

Хочу наголосити на тому, що наші міжнародні зв'язки плідно впливають на наукову й навчальну роботу студентів і викладачів. Після неодноразового візиту і виступу з майстер-класами М. Свантнера, директора відділу з питань співробітництва з деякими країнами Європи та Азії Всесвітньої організації інтелектуальної власності (Швейцарія), КУП НАНУ отримав бібліотеку-депозитарій Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO). Відкриття першої та єдиної в Україні бібліотеки-депозитарію WIPO здійснено в рамках програми «WIPO Publications Depository Library Program» та покликано сприяти більш глибокому ознайомленню фахівців у галузі інтелектуальної власності з діяльністю WIPO, питаннями правового регулювання та захисту інтелектуальної власності.

Починаючи з 2011 р., здійснюється підготовка магістрів за спільними магістерськими програмами з Варненським вільним університетом «Черноризец Храбр» (Болгарія): «Право Європейського Союзу» та «Міжнародне право і безпека». Ми є єдиним вишем України, який реалізує спільні магістерські програми з міжнародного права з цим університетом. У 2013 р. планується розширення переліку магістерських програм як із цим університетом, так із вишами Польщі, Словаччини, Росії та Швейцарії.

Упродовж 2012 р. було укладено понад 20 меморандумів про співпрацю з такими закладами, як Гентський університет (Бельгія), Університет національного та світового господарства (Болгарія), Ростовський державний економічний університет (Російська Федерація), Асоціація юридичних вузів (Російська Федерація), Університет імені 1 грудня 1918 року м. Альба Юлія (Румунія), Кавказький міжнародний університет (Грузія) та інші.

На Міжнародній спеціалізованій виставці «Освіта та кар'єра – 2013», яка проходила 11–13 квітня 2013 р., КУП НАНУ виборов Гран-прі у номінації «Міжнародне співробітництво в галузі освіти і науки». Вважаю, це – заслужена висока оцінка діяльності усього нашого колективу.

Постійна оптимізація матеріально-технічної бази – запорука розвитку університету

У березні 2013 р. ми ввели в експлуатацію дві надсучасні аудиторії: інтерактивного тестування та інформаційно-комунікативних технологій, які обладнані інтерактивними дошками й комп'ютерами останнього покоління.

Із глибоким задоволенням хочу зазначити, що у 2012 р. завершено будівництво університетського храму на честь Преподобного Нестора Літописця. Сьогодні ми працюємо над підготовкою необхідних документів для внесення храму до загального реєстру церков та введення його в експлуатацію.

У травні відбулося відкриття ще одного корпусу на території КУП НАНУ, який також підключено до мережі Wi-Fi. Тут розміщено Інтернет-кафе, сучасний копії-центр, юридична клініка «Фенікс», студентський парламент та книжковий магазин.

Гран-прі у номінації «Розвиток матеріально-технічної бази навчального закладу» на Міжнародній виставці «Освіта і кар'єра – 2012» стало логічним здобутком університету.

Перспективи розбудови КУП НАНУ орієнтовані на регіональні інтереси

Регіональна політика Концепції розвитку університету спрямована на забезпечення можливості надати мешканцям віддалених областей України якісну вищу юридичну освіту зі значно меншими витратами, ніж у столиці. У 2011 р. нами започатковано створення філій кафедри спеціальних юридичних дисциплін та європейського права у містах Вінниці, Кам'янці-Подільському й Кіровограді, де в перспективі планується створити навчально-наукові центри КУП НАНУ, подібні до тих, що функціонують у Рівному та Ужгороді. Відокремлені структурні підрозділи – Рівненський та Ужгородський інститути, які працюють з 1997 та 2002 рр. відповідно, нині визнані осередки юридичної освіти і науки на Рівненщині та Закарпатті й давно у цьому плані вийшли за винятково регіональні межі.

У 2012 р. особлива увага приділялася роботам у Рівненському інституті. Приведення будівлі інституту в належний стан потребувало значних матеріальних витрат, оскільки капітальний ремонт проводився не тільки в навчальних приміщеннях, а й у кімнатах гуртожитку.

Хочу зазначити, що на завершальному етапі роботи з облаштування приміщень Рівненського інституту КУП НАНУ, де буде здійснюватися підготовка молодших спеціалістів за спеціальністю «Правознавство» у власному коледжі.

Здобутки та визнання університету на всеукраїнському та міжнародному рівні

Креативність та динамічність розвитку університету в останні роки підтверджується як в Україні, так і за її межами, про що свідчать отримані нагороди, зокрема, Золоті медалі у номінаціях «Видання підручників та навчальних посібників нового покоління профільних вищих навчальних закладів» та «Інноваційний розвиток освіти та сучасні педагогічні технології» на Міжнародній виставці «Освіта і кар'єра» (2010), Золота медаль у номінації «Упровадження системи компетенцій – як основи підготовки конкурентоздатних фахівців у вищій школі» на Міжнародній виставці «Сучасні навчальні заклади» (2011), почесне звання «Лідер сучасної освіти за багаторічну інноваційну педагогічну діяльність з модернізації освіти» та Золота медаль у номінації «Впровадження нових форм організації навчально-виховного процесу у ВНЗ» на Міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні – 2011», Гран-прі у номінаціях «Видання підручників та навчальних посібників нового покоління профільних вищих навчальних закладів» та «Розвиток матеріально-технічної бази навчального закладу» і почесне звання «Лідер сучасної освіти за багаторічну інноваційну педагогічну діяльність з модернізації освіти» на Міжнародних виставках «Освіта і кар'єра – 2012».

У рейтингу вишів «Компас», у якому впродовж шести років беруть участь вищі навчальні заклади, що готують фахівців таких напрямів, як «Бізнес-економіка», «Архітектура-будівництво», «Право», «ІТ» та інженерно-технічні спеціальності, Київський університет права НАН України посів місце у десятці лідерів вищої школи. Хочу акцентувати увагу, що діяльність 239 вищих навчальних закладів України в межах рейтингу аналізували та оцінювали випускники, компанії-роботодавці й представники компанії-експертів, що, у свою чергу, свідчить про об'єктивність та неупередженість рейтингу в цілому.

Сучасний КУП НАНУ – це студентське життя, наповнене змістом

Студентське життя відзначається демократичним устроєм. У цьому напрямі працює студентське самоврядування, діяльність якого спрямована на удосконалення навчально-виховного процесу, а саме: на якість навчання, підвищення рівня духовності й культури, формування активної соціально-життєвої позиції. Студенти набувають вагомий голос при вирішенні проблем навчання та відпочинку. В Університеті створено всі умови для формування високопрофесійного фахівця та освіченої, гармонійно розвиненої молодої людини, яка корисно проводить вільний від занять час. З цією метою започатковано й успішно реалізуються проекти та програми: «Майбутнє України в руках талановитої молоді», «Інтелектуальна власність України: перлини сучасного мистецтва для студентської молоді», «Інтелектуальна власність України: перлини сучасної літератури для студентської молоді», «Передай тепло своєї руки маленькій дитині», «Пізнай свій край», «Сьогодні зі спортом – завтра з майбутнім» та інші, які в цілому спрямовані на формування естетичного смаку, гуманного ставлення до людей та світу, профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі тощо.

Як зазначалося вище, посилення соціального захисту й соціальної підтримки викладачів і студентів, розвиток університетської соціальної інфраструктури, розвиток та модернізація матеріально-технічної бази навчального процесу і наукових досліджень, забезпечення фінансової стійкості університету є одним із основних завдань перспективного розвитку КУП НАНУ.